

การพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ความแตกต่างระหว่างบุคคล

The Development of Instructional Innovation based on Differentiated Instruction

มาเรียม นิลพันธุ์¹, ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย² และ อธิกมาส มากจ้อย²

Maream Nillapun, Siriwan Vanichwatanavorachai and Atikamas Makjui

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เข้าร่วมโครงการ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) และ 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประเภทผสมผสานวิธี (Mixed Methods) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ และครูของโรงเรียนแกนนำ 7 แห่ง และโรงเรียนเครือข่าย 70 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารของโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนเครือข่าย พยายามส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยยังไม่มีแบบแผนที่เป็นรูปธรรม การจัดกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้ครูผู้สอนมีภาระเพิ่มขึ้น และส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียน วัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูใช้มาจากประสบการณ์ของครูโดยไม่ผ่านกระบวนการวิจัย นักเรียนมีความกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนการสอน และมีพัฒนาการดีขึ้น ครูมี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความรู้ความเข้าใจและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนและออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนได้ มีความพึงพอใจในเนื้อหาของหลักสูตรการอบรมและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ต้องการให้เพิ่มเติมตัวอย่างให้กับโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) มีชื่อว่า “รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล” ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีการดำเนินงาน 4 ขั้น คือ ขั้นการวิเคราะห์ผู้เรียน ขั้นการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ 4) กระบวนการขับเคลื่อนสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีกระบวนการของรูปแบบ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การอบรม(Training) ขั้นที่ 2 การสอน (Teaching) และขั้นที่ 3 การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ และหลักสูตรการอบรมที่ส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยภาพรวมทุกด้าน ผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ความเข้าใจที่ร้อยละ 80 มีจำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 87.89 ครูมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีความสามารถในการเขียนงานวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบฯ และหลักสูตรการอบรมฯ พบว่า ครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. วัตกรรมการจัดการเรียนการสอน. 2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล.

Abstract

The main purpose of this study were: 1) to analyze educational states of leading schools and schools network under Office of The Basic Education Commission in terms of differentiated instruction, 2) to develop the differentiated instruction model based on differentiated instruction and 3) to develop the curriculum for training to enhance teacher's ability on the differentiated instruction. The study employed research and development approach and is based on mixed methods. Samples were the directors, the supervisors and the teachers from 7 leading schools and 70 schools network. The obtained data were analyzed by percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and content analysis. It was found that the directors of the leading schools and the schools network attempt to enhance the teachers' knowledge about the differentiated instruction by supervision by supervisors. However, no plan was found. The grouping of the students for supporting the differentiated instruction affected students' feeling in good, moderate and weak level. The teachers' instructional innovations to develop the students were selected based on the teachers' decision. Lacking research and development methodology, the selection is based on their experiences. The teachers who had more cognitive skills could design the activities for the students. They could analyze students and decide what is appropriate for the students. With respect to satisfaction on the training curriculum, it was found that most of the teachers were satisfied with the content of the curriculum and the differentiated instruction models. However, they needed to know techniques, lesson plans and instructional innovation. They suggested that document preparation, research, text book and media for the school would be helpful. The different instruction model which was called "the differentiated instruction model" consists of 4 elements: 1) the concept of the differentiated instruction, based on child center and thinking instruction, 2) the objective, 3) the 4 stages of the differentiated instruction which analyze students, contents, activities and assessment, and 4) the 3 processes of the differentiated instruction which were training, teaching, and monitoring. With respect to the assessment of effectiveness of the differentiated instruction model and the training curriculum to enhancing teachers' ability in terms of the differentiated instruction, it was found that the

teachers who had the cognitive skills showed development of instructional innovation based on differentiated instruction. About 283 teachers passed the 80% criteria and had competency in writing unit and lesson plans based on the differentiated instruction. Their ability in writing research, however, was at a moderate level. As regards their satisfaction, the teachers, administrators and supervisors' satisfaction of the differentiated instruction model and the curriculum for training was at a high level.

Keywords: 1. Instructional innovation. 2. Differentiated instruction.

บทนำ

การเตรียมคนไทยให้มีศักยภาพพร้อมดำรงชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 และในสังคมอาเซียน รวมทั้งการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ศักยภาพของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมไทยและสังคมโลก การดำเนินชีวิตของคนยุคใหม่ที่ต้องค้นพบและใช้ศักยภาพที่แตกต่างของตนให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือสังคม ก่อให้เกิดการประสานความ ร่วมมือและการแข่งขันในสังคมอย่างกว้างขวางและซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความแตกต่างระหว่าง บุคคลคือได้ค้นพบและเพิ่มพูนศักยภาพที่แตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่นอันนำไปสู่ การทำงานร่วมกันซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งแก่ประเทศ แต่การจัด การศึกษาจะบรรลุเป้าหมายนี้ได้ต้องพัฒนาคุณภาพครูและการบริหารจัดการของ สถานศึกษาควบคู่กันไป โดยมุ่งหวังให้ผู้สอนใช้สารสนเทศจากการวัดและประเมินผล ไปจัดทำข้อมูลผู้เรียนและใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความ แตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองและยกระดับศักยภาพ ด้านนั้นๆ อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถริเริ่มพัฒนานวัตกรรมระดับ ชั้นเรียนเพื่อพัฒนาจัดการเรียนการสอนที่จะสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในชนบทที่มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่ซับซ้อน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

การพัฒนาออกแบบวิธีการเรียนการสอนหรือการนำรูปแบบการสอนที่เหมาะสม มาใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญตามแนวทางที่ได้นำเสนอ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ถือเป็นแนวคิดในการจัดการเรียน การสอนที่มีความสอดคล้องกับหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ทอมลินสัน (Tomlinson, 2001 : 1-7) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนตาม หลักการแนวคิดนี้ว่า ผู้เรียนนั้นถึงแม้จะมีเหมือนกันในด้านของเพศ อายุ และวัย แต่ สิ่งที่ต่างกันคือ ความสามารถในการรับรู้ (Perception) แบบการเรียนรู้ (Learning Style) แนวคิด (Idea) และภูมิหลัง (Backgrounds) ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ เป็นสิ่งที่มีความ สำคัญต่อการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องให้ความสำคัญเพื่อนำไปสู่การวางแผนการ จัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพบนความแตกต่างของผู้เรียนในชั้นเรียนมิใช่การมุ่ง แก้ไขปัญหาเฉพาะผู้เรียนคนใดคนหนึ่ง (No individual instruction) โดยที่ผู้สอนจะมีการวางแผนการสอน สื่อการสอน วิธีการสอน การวัดผลประเมินผลให้เหมาะสมกับ ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มในชั้นเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Not just "tailor the same suit

for clothes”) เน้นคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน (Whole Class) มากกว่าปริมาณของเนื้อหาที่สอนหรือสอนครบตามเนื้อหาสาระ (Qualitative more than quantitative) หรือผู้เรียนคนใดคนหนึ่ง และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของตน เป็นต้น

ดังนั้น สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะหน่วยงานที่คิดค้นและพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษาได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated instruction)” เพื่อให้เป็นแนวทางในการใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาสร้างนวัตกรรมในระดับชั้นเรียนและให้เกิดกลไกขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำรูปแบบหรือนวัตกรรมพัฒนาไปขยายผลได้ในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เข้าร่วมโครงการ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated instruction)
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated instruction)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) ประเภทผสมผสานวิธี (Mixed methods) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R_1) วิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำ และโรงเรียนเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เข้าร่วมโครงการ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D_1) ออกแบบและพัฒนา และหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูใน

การจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R_2) การใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และหลักสูตรการฝึกอบรมที่ส่งเสริมศักยภาพของครูในการสอนที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D_2) การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และหลักสูตรการอบรมที่ส่งเสริมศักยภาพของครูในการสอนที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล (Evaluation : E) โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารโครงการศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนจากโรงเรียนแกนนำ 7 แห่ง และโรงเรียนเครือข่าย 70 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบทดสอบ และประเด็นสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลักและเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เข้าร่วมโครงการ มีผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร รองวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ และศึกษานิเทศก์ ดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน

โรงเรียนแกนนำทั้ง 7 แห่งและโรงเรียนเครือข่าย มีความพยายามในการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการนิเทศติดตามของผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ อย่างต่อเนื่องในการช่วยเหลือครู แต่ยังไม่มีความเห็นหรือรูปแบบการบริหาร หรือรูปแบบการนิเทศ ติดตาม

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

1) การจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อตอบสนองจุดเน้นเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ครูผู้สอนมีภาระเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อความรู้สึกของนักเรียน ในกรณีที่ครูมีการจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน

2) นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนเป็นการเลือกพิจารณาใช้บนฐานการตัดสินใจของครูผู้สอนที่ยังไม่ได้ดำเนินการด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and development) แต่ใช้ประสบการณ์ของครูแทน และครู

ส่วนใหญ่เน้นเทคนิค วิธีสอน สื่อประเภท IT และสื่อในลักษณะของใบงาน ใบความรู้

3) ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลในรายวิชาที่สอน เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคม ภาษาอังกฤษ และ คณิตศาสตร์ แต่ไม่ได้ระบุในหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้ว่า เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้น ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใดบ้าง อย่างไร

4) ประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนไม่เครียด มีความสุขในการเรียนมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในกิจกรรม การเรียนการสอน มีพัฒนาการดีขึ้น มีโอกาสแสดงความสามารถและทักษะของตนเอง ได้อย่างเต็มศักยภาพ สำหรับครูมีความรู้ความเข้าใจและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มากขึ้น สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนและออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับผู้เรียนได้

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริม ศักยภาพของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่าง บุคคล มีลักษณะดังนี้

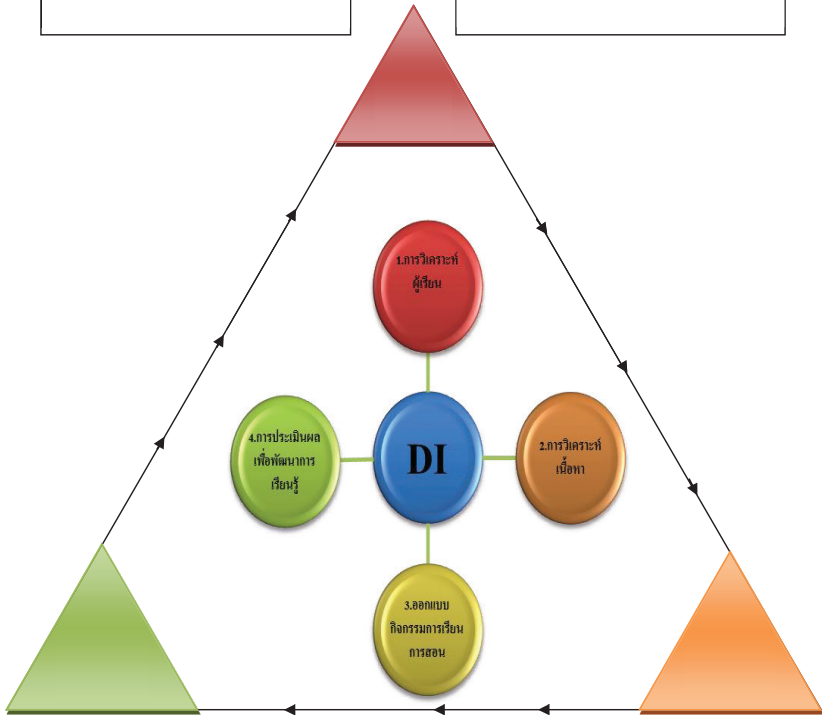
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

แนวคิด

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งต้องดำเนินไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจครูผู้สอนในด้าน
 - 1) ความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. เพื่อพัฒนาความสามารถครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

1. ขั้นการวิเคราะห์ผู้เรียน
2. ขั้นการวิเคราะห์เนื้อหา
3. ขั้นการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ขั้นการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

กระบวนการขับเคลื่อนสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

1. การฝึกอบรม (Training) การฝึกอบรมให้ความรู้ครูในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. การสอน (Teaching) ครูนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. การเป็นที่เลี้ยง (Mentoring) การให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือครูระหว่างการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction)

หลักการและเหตุผล

การเตรียมคนไทยให้มีศักยภาพพร้อมดำรงชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 และในสังคมอาเซียน รวมทั้งการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยและสังคมโลก การดำเนินชีวิตของคนยุคใหม่ที่ต้องค้นพบและใช้ศักยภาพที่แตกต่างของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือสังคม ก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือและการแข่งขันในสังคมอย่างกว้างขวางและซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความแตกต่างระหว่างบุคคลคือได้ค้นพบและเพิ่มพูนศักยภาพที่แตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่นอันไปสู่การทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งแก่ประเทศ แต่การจัดการศึกษาจะบรรลุเป้าหมายนี้ได้ต้องพัฒนาคุณภาพครูและการบริหารจัดการของสถานศึกษาควบคู่กันไป โดยมุ่งหวังให้ผู้สอนใช้สารสนเทศจากการวัดและประเมินผลไปจัดทำข้อมูลผู้เรียนและใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองและยกระดับศักยภาพด้านนั้นๆ แต่อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถริเริ่มพัฒนานวัตกรรมระดับชั้นเรียนเพื่อพัฒนาจัดการเรียนการสอนที่จะสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในชนบทที่มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซับซ้อน ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลได้นั้น จึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

จุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ครูที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนี้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลและประเมินตนเอง
3. สามารถพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กระบวนการวิจัย
4. มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนและการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

โครงสร้างเนื้อหาและเวลาในการอบรม

เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการอบรมที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระใน 4 หน่วยรวมระยะเวลาในการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร 16 ชั่วโมง โดยเป็นภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

จุดหมายของหลักสูตร	โครงสร้างเนื้อหา	จำนวนเวลา (ชั่วโมง)		ผลที่ได้รับ
		บรรยาย	ปฏิบัติ	
1. มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล	- แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล - ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล	2	-	ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. สามารถจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบ Backward Design และเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล	- การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอนแบบ Backward Design - การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่าง บุคคล - รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น 1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบพหุปัญญา 2. รูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างองค์ความรู้ 3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด - เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล - วิธีสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล - เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ การประเมินชิ้นงาน และเครื่องมือประเมินชิ้นงาน	1	1	- ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Backward Design และการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
		3	-	- ครูสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
		2	1	- ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ - ครูสามารถออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. สามารถพัฒนา วัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กระบวนการวิจัย	- วัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่าง บุคคล - กระบวนการวิจัยและพัฒนา - การพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา	1	1	- ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ วัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
		2	1	- ครูสามารถพัฒนา วัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ โดยผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา
4. สามารถวางแผนการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล	- ออกแบบหรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล	-	1	- ครูสามารถออกแบบหรือวางแผนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลในสาระที่รับผิดชอบ - ครูสามารถออกแบบหรือวางแผนการทำวิจัยได้
รวม		11	5	

แนวทางการอบรม

หลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated instruction) ได้กำหนดแนวทางของกระบวนการอบรมเพื่อให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร ดังนี้

1. มุ่งเน้นการอบรมที่ยึดผู้เข้ารับการอบรมเป็นสำคัญ โดยเน้นกระบวนการอบรมที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบทฤษฎี หลักการ และได้ลงมือปฏิบัติจริง ภายใต้กิจกรรมที่หลากหลาย และเหมาะสมกับบริบทในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรม

2. ควรเน้นกระบวนการอบรมแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ที่มีฐานจากประสบการณ์ตรงของตนเองในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการวิจัย รวมถึงแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ที่อยู่ภายใต้ความคิดเห็นที่เหมาะสมส่วนใหญ่ของกลุ่ม

3. เน้นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนได้ลงมือปฏิบัติจริงเกี่ยวกับทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล การพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยด้วยตนเอง จนเกิดความชำนาญ และมั่นใจในการนำไปปฏิบัติจริง

แนวทางการวัดและประเมินผลการอบรม

1. การประเมินครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของการประเมินจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกัน

2. การประเมินสอดคล้องและเป็นไปตามสภาพจริงระหว่างการดำเนินกิจกรรมการอบรม ผลการประเมินที่ได้จึงมุ่งเพื่อการพัฒนาผู้เข้ารับการอบรม และใช้ในการปรับปรุงแผนการฝึกอบรมให้เหมาะสม

3. การพิจารณาผู้เข้ารับการอบรมบรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ ให้พิจารณาจากเวลาในการเข้ารับการอบรมซึ่งต้องเข้าร่วมอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาการอบรมตลอดหลักสูตร

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล

1. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนที่เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกระบวนการในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ 3 ด้าน คือด้านการฝึกอบรม (Training) ด้านกระบวนการเรียนการสอน (Teaching) และด้านการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) โดยคณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบดังกล่าวไปทดลองใช้กับโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนเครือข่าย ทั้ง 7 จังหวัด มีผลดังนี้

1.2 ด้านการฝึกอบรม (Training)

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในการอบรม ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่ร้อยละ 80 มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 และครูทุกคนมีความกระตือรือร้น และสนใจที่จะเข้ารับการอบรมเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน (Teaching)

ครูสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward design) ได้ และสามารถดำเนินการตามขั้นตอนได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ ดังนี้

1.3.1 ครูสามารถวิเคราะห์และแยกกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนได้ และสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในห้องที่ตนเองรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี

1.3.2 ครูสามารถวิเคราะห์เนื้อหาในเรื่องที่จะสอนได้อย่างเหมาะสม โดยครูมีความเข้าใจและสามารถนำมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ในรายวิชาที่สอนมาพิจารณาเพื่อกำหนดเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้และทักษะที่ต้องปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

1.3.3 ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อมาตรฐาน/ตัวชี้วัด พร้อมทั้งบูรณาการสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างหลากหลาย

1.3.4 ครูสามารถประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยครูมีความเข้าใจในกระบวนการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ โดยที่ไม่เน้นการประเมินผลในช่วงสุดท้ายของการเรียนการสอนเท่านั้น หากแต่สามารถประเมินผลในทุกช่วงของกระบวนการเรียนรู้

1.4 ด้านการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring)

ในขั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้ระบบการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ติดตาม และประเมินผลในลักษณะกัลยาณมิตร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาวัตกรรมการด้วยกระบวนการวิจัย และจัดการเรียนการสอนที่เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และจากการให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือ โดยส่วนใหญ่พบว่า วัตกรรมการที่ครูพัฒนา

ขึ้นส่วนมากจะเป็นนวัตกรรมที่เป็นสื่อประเภทกระดาษ เช่น ชุดการเรียนรู้ แบบฝึก และวิธีสอน เป็นต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ให้คำแนะนำเพื่อให้ครูมีความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลงานทางวิชาการและพัฒนาวิชาชีพครูต่อไปในอนาคต

2. ผลการนำหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคลไปทดลองใช้

2.1 ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และวิธีสอนต่างๆ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบหากแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีสอนใหม่ๆ นอกจากนี้ยังไม่สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และวิธีสอนเหล่านั้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ แต่เมื่อได้ลองพูดคุย และสนทนากลุ่มย่อยแล้วจึงทำให้ทราบว่าในความเป็นจริงครูทราบถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนของตนเอง และเข้าใจว่านักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล หากแต่ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

2.2 ความรู้ความเข้าใจด้านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า ครูในทุกจังหวัดมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำนวัตกรรมหรือมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมต่างๆ เช่น แบบฝึกทักษะ ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฯลฯ หากแต่ครูมีความต้องการให้ผู้อบรมแนะนำถึงวิธีการในการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่มีความทันสมัยมากขึ้น เช่น E-learning, E-book, E-web เป็นต้น

2.3 ความรู้ความเข้าใจด้านพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการวิจัย พบว่า ครูผู้เข้ารับการอบรมยังมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยยังไม่ชัดเจนและคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยจึงได้ปรับความคลาดเคลื่อนและความเข้าใจผิดของครูในระหว่างการอบรม ซึ่งในระยะติดตามผลพบว่า ครูในโรงเรียนต่างๆ ทั้ง 7 แห่งได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ชัดเจนขึ้น

2.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นแนวคิดที่ครูทุกคนมีความเข้าใจ และทราบว่านักเรียนในห้อง

ที่ตนเองสอนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ครูยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ โดยพยายามจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีปัญหาหลายๆ เท่านั้น

2.5 ความร่วมมือและการให้ความสนใจในการฝึกอบรมของครูผู้เข้ารับการอบรม ครูทุกโรงเรียนให้ความร่วมมือและความสนใจในการฝึกอบรมเป็นอย่างดี ตั้งใจในการเข้าฟังบรรยายและร่วมมือในการฝึกปฏิบัติในส่วนของเขียนโครงร่างของการวิจัยเพื่อพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน แม้ว่าในบางประเด็นจะยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน แต่ก็สนใจซักถามเป็นอย่างดี

2.6 ระยะเวลาในการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรการอบรมไปทดลองใช้เป็นระยะเวลาเพียง 1 วัน ไม่เพียงพอต่อการอบรมตามหลักสูตร (เนื้อหา) เป็นอย่างมาก การบรรยายจึงต้องทำอย่างรวดเร็วจนทำให้ผู้เข้ารับการอบรมฟังไม่ทัน และไม่เข้าใจเนื้อหาเท่าที่ควร ทั้งในภาคการบรรยายและภาคปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และหลักสูตรการอบรมที่ส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคล

1. ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนที่เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ของกลุ่มโรงเรียนแกนนำ 7 แห่ง และโรงเรียนเครือข่าย 13 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 322 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยภาพรวมทุกด้าน ผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ความเข้าใจที่ร้อยละ 80 มีจำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 87.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในด้านความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ความเข้าใจที่ร้อยละ 80 จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 92.24 รองลงมาเป็นด้านนวัตกรรมและการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ความเข้าใจที่ร้อยละ 80 มีจำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 76.09 ด้านการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้ผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ความเข้าใจที่ร้อยละ 80 มีจำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 69.25 และมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดในด้านการวิจัยและพัฒนาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้ผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ความเข้าใจ ที่ร้อยละ 80 มีจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 45.34

2. ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ในด้านการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน มากที่สุด โดยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และมีความสามารถในการระบุคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้น้อยที่สุดโดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.58)

3. ความสามารถในการเขียนงานวิจัยเพื่อพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนที่เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่าโดยภาพรวม ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และครู ทำวิจัยอยู่ในระดับคุณภาพปานกลาง ($\bar{X} = 2.37$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อเรื่องครอบคลุมตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และกลุ่มประชากร มีข้อมูลแสดงผลการวิจัยในชั้นเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและปัญหาการวิจัย มีร่องรอย เอกสาร หลักฐานที่สะท้อนผลการทำวิจัยในชั้นเรียน และผลการวิจัยในชั้นเรียนสามารถนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการวิจัยมีความสำคัญและน่าสนใจสอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอน วัตถุประสงค์การวิจัยสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย ความถูกต้องของการกำหนดขอบเขตการวิจัย (ตัวแปรหรือปัญหา สิ่งที่ต้องการแก้ปัญหาในการวิจัย เนื้อหาสาระแหล่งข้อมูลในการวิจัย ระยะเวลาในการวิจัย) ความถูกต้องในการกำหนดเครื่องมือและมีเครื่องมือวัดผลในสิ่งที่ต้องการวัด ความเหมาะสม/ถูกต้องในการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูล ความเหมาะสม/ถูกต้อง ในการอภิปรายผลการวิจัยในชั้นเรียน ความเหมาะสม/ถูกต้อง ในการเขียนข้อเสนอแนะการวิจัยในชั้นเรียน และความครบถ้วนสมบูรณ์ของรายงานการวิจัยในชั้นเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล และหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า ครูผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์มีความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ และหลักสูตรฯอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในด้านวิทยากรเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.56) รองลงมาเป็นด้านเนื้อหา พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.53)

นอกจากนี้ ครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านระยะเวลา

ในการจัดอบรมการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลให้กับ ครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถสร้างความรู้และความเข้าใจไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ระยะเวลาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการค่อนข้างน้อย ทำให้วิทยากรบรรยายบรรยาย ซึ่งเนื้อหาบางเนื้อที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับครู ถ้ามีการจัดอบรมในลักษณะเช่นนี้ ควรเพิ่มวันเวลาในการจัดอบรมให้มากยิ่งขึ้น

ด้านการจัดการอบรม

1. ควรมีการจัดอบรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล การวิจัยและตัวอย่างการเขียนหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ควรให้มีการฝึกการออกแบบกิจกรรมที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (ลงมือปฏิบัติจริง)

3. ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการทำงานวิจัยโดยเฉพาะ เพื่อให้ได้ความรู้เรื่องการวิจัยมากที่สุด

4. ควรมีการเผยแพร่รูปแบบการพัฒนาชุดนี้ผ่าน เว็บไซต์ สฟฐ. และเขตพื้นที่การศึกษา

5. ควรติดตามผลของการอบรม เช่น ให้ส่งผลงานหลังการอบรม

6. ที่มหาวิทยาลัยมีความชัดเจน เป็นกันเอง ให้ความรู้ตรงประเด็น สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

7. ควรให้ครูผู้สอนทุกคนได้เข้ารับการอบรมเพื่อความชัดเจนและเข้าใจในหลักสูตรการอบรม

8. ควรให้ครูผู้สอนทุกคนได้เข้ารับการอบรมเพื่อความชัดเจนและเข้าใจในหลักสูตรการอบรม

9. ต้องการให้มีวิทยากรและศึกษานิเทศก์ ได้แนะแนว นิเทศติดตามผลของครูอย่างต่อเนื่อง

10. ควรให้มีการอบรมเน้นเฉพาะการทำวิจัยเท่านั้น

11. ควรมีตัวอย่างงานวิจัยเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง

12. วิทยากรมีความรู้ด้านกระบวนการวิจัยสูงมาก แต่ผู้เข้าอบรมยังกังวลเกี่ยวกับการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนจริงๆ

13. ขอให้เชื่อมโยงผลสำเร็จของ DI กับการประเมินจากภายนอก สมศ. รอบ 2 และรอบ 3

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1. การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ และครู มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยภาพรวมทุกด้าน และจากการประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่า ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และครู ผ่านเกณฑ์การประเมินความรู้ความเข้าใจคิดเป็นร้อยละ 87.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80

2. รูปแบบจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) ที่พัฒนาขึ้น ทำให้ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ในด้านการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนมากที่สุด และมีความสามารถในการระบุคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้มากที่สุด และยังพบว่า ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และครู มีความสามารถในการเขียนงานวิจัยเพื่อพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความสามารถเกี่ยวกับการมีร่องรอย เอกสาร หลักฐานที่สะท้อนผลการทำวิจัยมีมากที่สุด ส่วนความเหมาะสม/ถูกต้อง ในการอภิปรายผลการวิจัยมีน้อยที่สุด และยังพบว่า ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และครู มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. หลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated instruction) ที่พัฒนาขึ้นจำนวน 16 ชั่วโมง มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูสามารถออกแบบการสอนแบบ Backward Design ได้ พัฒนานวัตกรรมโดยใช้กระบวนการวิจัย และวางแผนพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสอนโดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และครู มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถออกแบบการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการสอนที่

เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจด้านวิทยากรมากที่สุด และด้านกิจกรรมการอบรมน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การจัดการเรียนการสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ครอบคลุมทั้งพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ควรได้กำหนดนโยบาย และแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนบนพื้นฐานของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. สถานศึกษาที่ใช้รูปแบบหรือวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ หรือสิ่งสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ โดยเฉพาะผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการของรูปแบบฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดการอบรมตามหลักสูตรควรมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับภาระงาน หรือสิ่งที่มุ่งหวังให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการอบรมเข้าใจแนวทางในการอบรม

2. ควรมีการสังเกตการณ์การสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูอย่างน้อย 2-3 ครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

3. ระยะเวลาในการให้ครูสร้างนวัตกรรม ควรมีระยะเวลาที่เหมาะสม

4. ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักเรียนครูผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรผ่านหลักสูตรการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล และศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยละเอียด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลในสาระการเรียนรู้ต่างๆ

2. ควรประเมินผลการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อการขยายผลการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การคิดเชิงวิพากษ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชัดเชส มีเดีย.
- เกศสุตา รัชฎาวิชิตกุล. (2547). การพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) : ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- จอห์นสัน, เดวิด ดับเบิลยู. (2546). วิธีใหม่แห่งการเรียนรู้: การเรียนรู้แบบร่วมมือ. แปลโดยสถาบัน การแปลหนังสือ กรมวิชาการ. กรุงเทพฯ.
- ทีศนา แคมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2548). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2545). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องการวัดประเมินการเรียนรู้ กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาดามแนวพระราชดำริ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2555). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์, ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย, และปริญญาดา ยะวงศา. (2554). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวพฤษ: กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.

- วัชรา เล่าเรียนดี. (2552). **นิเทศการสอน**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2553). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2547). **วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ**. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- อารี พันธุ์ณี. (2546). **จิตวิทยาสร้างสรรค์การจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: ไบใหม่.

ภาษาอังกฤษ

- Beauchamp, George A. (1975). **Curriculum Theory**. 4thed. Illinois: F E Peacock.
- Best, J. W. and Kahn, J. V. (2006). **Research in Education**. 10thed. N.J.: Pearson Education.
- Borg, Walter R. and Merigith, D. Gall. (1981). **Educational Research: An Introduction**. 5thed. New York: Longman.
- Campbell, D. I. and Stanley, J. C. (1963). **Experimental and quasi-experimental designs for research**. In N. L. Gage, ed. Handbook of research on teaching. Chicago: Rand-McNally.
- Creswell, John W. (2002). **Research design : Qualitative, Quantitative, and Mixed method Approach**. 2nded . New Delhi: Sage.
- Cresswell, John W. and Clark, Plano V. L. (2007). **Mixed Methods Research**. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- Danielson, Charlotte with Darlene Axtell ... [et al.]. (2009). **Implementing the Framework for Teaching in Enhancing Professional Practice**. Alexandria, Va.: ASCD.
- Honey, P. and Mumford, A. (1982). **The manual of learning styles**. Maidenhead: Peter Honey.
- Honey, P. and Mumford, A. (1992). **The manual of learning styles**. 2nded. Maidenhead, UK: Peter Honey and Alan Mumford.
- Joyce, B. and Weil, M. (2004). **Model of Teaching**. 7thed. N.J.: Pearson.
- Kolb, D. A., Rubin, I. M., and Osliand, J. (1991). **Organization Behavior Reader**. Englewood Cliffs. N.J.: Practice-Hall.

- Print, Murray. (1993). **Curriculum Development and Design**. 2nd ed. St. Leonards, NSW, Australia: Allen & Unwin.
- Oliva, P. F. (1992). **Developing the Curriculum**. 3rded. New York: Harper Collins.
- Tomlinson, C. A. (2001). **How To Differentiate Instruction in Mix-Ability Classrooms**. ASCD.
- Yi-Fang Liu. (2008). **Differentiated Instruction Through Flexible Grouping in EFL Classroom**. Graduate Student in the University of Bridgeport (CT, USA).

